

W nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 11 (115) listopad 2020

Liderzy obszarów wiejskich

- konferencja

str. 8-9

Polskie białko

- kura znosząca złote jaja czy pięta Achillesa?

str. 10-12

Gruszki

- zawartość związków prozdrowotnych

str. 15

Spis treści

Aktualności

Stosowanie nawozów

.....str. 3

Okresy nawożenia

.....str. 3

Specjalista radzi

Program regeneracji gleb

.....str. 4

Nowoczesne technologie

.....str. 5

Samorząd rolniczy

Działania izby rolniczej

.....str. 6-7

Temat numeru

Konferencja KSOW

.....str. 8-9

Dobre praktyki w rolnictwie

Polskie białko

.....str. 10-12

Rośliny łąkowe

.....str. 13

Ubezpieczajmy się u siebie

Ubezpieczenia dla rolników

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Gruszki

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

Jesienią weź się za siebie!

.....str. 16

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja: Materiały do gazety

Sylwia Skulimowska – 604 627 197

sylwia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama: Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcie na okładce: Fotolia
oraz artykuł tematyczny str. 15

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść
tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące.
Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie
prawo ich skracania, redagowania i umieszczania na stronie
www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o. o.,
ul. Beskidzka nr 124, 91-610 Łódź,
tel. 42 632 70 21

Projekty i druk:

www.tagraf.pl

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego
ul. Beskidzka nr 124, 91-610 Łódź
tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31,
www.izbarolnicza.lodz.pl, info@izbarolnicza.lodz.pl

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

Biura Powiatowe	Przewodniczący/ Delegat	Adres biura	Telefon/@
Bełchatów	Piotr Kociołek Janusz Frydrychowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów	511 124 504 bpbelchatow@izbarolnicza.lodz.pl
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510 474 851 bpbzeziny@izbarolnicza.lodz.pl
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	ul. Podrzeczna 18 99-300 Kutno, pok. 117	510 474 825 bpkutno@izbarolnicza.lodz.pl
Łask	Bronisław Węglewski Iwona Mamzer	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510 474 871 bplask@izbarolnicza.lodz.pl
Łęczyca	Zbigniew Marczak Krzysztof Ogórek	ul. Przedrynek 2, parter 99-100 Łęczyca	510 474 725 bpleczyca@izbarolnicza.lodz.pl
Łowicz	Roman Wodzyński Waldemar Wojciechowski	ul. Starościńska 1 99-400 Łowicz, pok. 213	510 474 800 bpłowicz@izbarolnicza.lodz.pl
Łódź-Wschód	Michał Owczarek Marcin Derach	ul. Beskidzka nr 124 91-610 Łódź, pok. 2	510 474 874 bplodz-wsch@izbarolnicza.lodz.pl
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	Starostwo Powiatowe ul. Kwiatowa 1a 26-300 Opoczno, pok. C16	510 474 870 bpopoczno@izbarolnicza.lodz.pl
Pabianice	Grzegorz Antoniewski Jan Chojecki	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510 474 865 bpbabianice@izbarolnicza.lodz.pl
Pajęczno	Paweł Sikora Jarosław Gasiński	ul. 1 Maja 13/ 15 98-330 Pajęczno, pok. 14	510 474 813 bppajeczno@izbarolnicza.lodz.pl
Piotrków Tryb.	Janusz Terka Szymon Bogusławski	Starostwo Powiatowe Al. 3 Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510 474 861 bpiotrkow@izbarolnicza.lodz.pl
Poddębice	Ewa Bednarek Leszek Chmielecki	GS Samopomoc Chłopska ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510 474 725 bppoddębice@izbarolnicza.lodz.pl
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6 97-500 Radomsko, pok. 210	510 474 801 bpradomsko@izbarolnicza.lodz.pl
Rawa Maz.	Sylwester Libera Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5 96-200 Rawa Maz., pok. 58	510 474 850 bprawa@izbarolnicza.lodz.pl
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	Starostwo Powiatowe Plac Wojewódzki 3 98-200 Sieradz, pok. 309	511 124 538 bpsieradz@izbarolnicza.lodz.pl
Skierniewice	Jacek Ossowicz Roman Rosiński	ul. Konstytucji 3 Maja 6 96-100 Skierniewice	510 474 841 bpskierniewice@izbarolnicza.lodz.pl
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Paweł Rochala	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Maz., pok. 20	510 474 862 bptomaszow@izbarolnicza.lodz.pl
Wieluń	Krzysztof Wróbel Zbigniew Szkuclarek	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510 474 804 bpwielun@izbarolnicza.lodz.pl
Wieruszów	Jerzy Karsznia Adam Ciećka	ul. Waryńskiego 14 98-400 Wieruszów	510 474 804 bpwieruszow@izbarolnicza.lodz.pl
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Nowak	ul. Ceramiczna 10 98-220 Zduńska Wola	510 474 793 bpzdunska.wola@izbarolnicza.lodz.pl
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24 95-100 Zgierz	510 474 738 bpzgierz@izbarolnicza.lodz.pl

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

T U W

Nazwa Placówki	Adres biura	Telefon
Biuro Regionalne w Łodzi	91-342 Łódź ul. Swojska 4	42/640-68-53, 640-68-54 lodz@tuw.pl
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski ul. Kostromska 37	44/649-69-29, 649-69-80 piotrkowtrybunalski@tuw.pl
Oddział w Bełchatowie	97-400 Bełchatów ul. Wojska Polskiego 27 A	44/633-01-03 belchatow@tuw.pl
Oddział w Skierniewicach	96-100 Skierniewice ul. Jagiellońska 4	46/832-30-00, 832-36-49 skierniewice@tuw.pl
Oddział w Łowiczu	99-400 Łowicz ul. Zduńska 51	46/837-00-79 lowicz@tuw.pl
Oddział w Kutnie	99-300 Kutno ul. Zduńska 9	24/254-17-00 kutno@tuw.pl
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, ul. Rynek 19	43/822-33-99 fax: 822-38-68 sieradz@tuw.pl
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8	24/721-01-61 leczyca@tuw.pl
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4	44/683-51-05, 683-21-27 radomsko@tuw.pl

Stosowanie nawozów do 30 listopada

W związku z zapytaniami dotyczącymi terminów jesiennego stosowania nawozów – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przypomina, że w wyjątkowych

sytuacjach możliwe jest stosowanie nawozów na gruntach ornych do 30 listopada.

W jakich sytuacjach?

Dotyczy to sytuacji, gdy rolnik nie ma możliwości zebrania plonów lub nawożenia z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe. Możliwość stosowania nawozów do 30 listopada ma zastosowanie m.in. w przypadku nadmiernego uwilgotnienia gleby (np. w wyniku deszczów nawalnych), czy też wystąpienia suszy rolniczej.

Konieczna ocena warunków pogodowych

Niekorzystne warunki pogodowe najczęściej występują lokalnie, dlatego producent rolny powinien samodzielnie ocenić, uwzględniając panujące warunki pogodowe, możliwość dokonania jesiennego zbioru i zastosowania nawożenia. **Należy pamiętać jednak o tym, że nawożenie w takich sytuacjach nie może być wykonywane później niż do końca listopada.**

Źródło: KRIR

Okresy nawożenia

1. Zabronione jest stosowanie nawozów na gruntach rolnych w terminach innych niż wskazane w tabeli nr 2.

2. Terminy określone w tabeli nr 2 dla gruntów ornych, gruntów ornych na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 2 do Programu oraz

w wieloskładnikowych nawozach dla zakładanych upraw nie może przekroczyć dawki 30 kg N/ha.

3. Rolnik, który założył uprawy jesienią po późno zbieranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach i zastosował nawozy w in-

Szanowni rolnicy – czytelnicy naszego miesięcznika!

Zapraszam do lektury nowego numeru „W Nowej Roli”. W miesiącu październiku, przy współpracy z Jednostką Regionalną Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Łódzkiego, byliśmy organizatorem konferencji dla liderów obszarów wiejskich. Spotkanie było poświęcone między innymi tematyce perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027, odnawialnych źródeł energii, doświadczeń Lokalnych Grup Działania w realizacji projektów, ubezpieczeń w rolnictwie oraz gleby, jako źródła życia i potrzeby wapnowania. Więcej informacji przeczytajcie Państwo na stronie 8 i 9.

Szczególnie polecam artykuł na temat polskiego białka, który publikujemy na stronie 10-13. Powinien zainteresować hodowców, ale też producentów roślin, ze względu na rekomendację odmian roślin bobowatych w województwie łódzkim.

Zwracam także uwagę na artykuł, który publikujemy na stronie 5. Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa omawia nowoczesne technologie z wykorzystaniem dronów w ocenie polowej materiału siewnego.

W obecnej trudnej sytuacji, w jakiej znalazł się świat, ważne jest też to, co jemy. Na stronie 15 przedstawiamy pyszną gruszkę i jej zawartość związków prozdrowotnych.

Życzę Państwu dużo zdrowia!

Dromis Tarc Nagelski

Prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

Tab. nr 2 Terminy stosowania nawozów		
Rodzaj nawozów	Nawozy azotowe mineralne i nawozy naturalne płynne	Nawozy naturalne stałe
Rodzaj gruntów		
Grunty orne	1 marca - 20 października	1 marca - 31 października
Grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 2 do Programu	1 marca - 15 października	
Grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do Programu	1 marca - 25 października	
Uprawy trwałe		
Uprawy wieloletnie	1 marca - 31 października	1 marca - 30 listopada
Trwałe użytki zielone		

gruntów ornych na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do Programu nie dotyczą podmiotów, które będą zakładać uprawy jesienią po późno zebranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach. Dopuszczalna dawka azotu

nym terminie niż określony w tabeli nr 2 ma obowiązek szczegółowo udokumentować termin zbioru, datę stosowania nawozu, zastosowane nawozy i ich dawkę oraz termin siewu jesiennych upraw. Przedmiotowe dokumenty rolnik jest zobowiązany przechowywać przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie posiadanego planu nawożenia azotem albo obliczeń maksymalnych dawek azotu.

4. Terminy określone w tabeli nr 2 nie dotyczą podmiotów, które nie mogły dokonać zbiorów lub nawożenia z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe, w szczególności nadmierne uwilgotnienie gleby. Dla tych podmiotów termin graniczny stosowania nawozów to dzień 30 listopada.

5. Terminów określonych w tabeli nr 2 nie stosuje się do nawożenia upraw pod osłonami oraz upraw kontenerowych.

Źródło: ARIMR

KONDOLENCJE

Członkowi Walnego Zgromadzenia IRWŁ

Panu Krzysztofowi Juszyńskiemu

wyrazy szczerego współczucia
z powodu śmierci

MATKI

Składa Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego
oraz Rada Powiatowa IRWŁ w Opocznie

Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie

Celem programu jest wsparcie działań regeneracyjnych gleb zakwaszonych w wyniku oddziaływania czynników antropogenicznych. Program realizowany będzie w latach **2019–2023**. Okres kwalifikowalności kosztów do **31.10.2023 r.** Dotacje udzielane będą przez **Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi**, w ramach pomocy **de minimis**. Dofinansowanie udzielane będzie w formie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych na zasadzie refundacji. Do złożenia wniosku o przyznanie dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Łodzi uprawniony jest posiadacz użytków rolnych, zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego, prowadzący gospodarstwo rolne po spełnieniu następujących wymagań:

1. Dofinansowaniu podlegać będzie regeneracja gleb o **pH mniejszym lub równym 5,5**

2. Dofinansowanie działań regeneracyjnych dla danej działki ewidencyjnej będzie udzielone **nie częściej niż raz na cztery lata**.

3. Badanie odczynu gleby należy wykonać **raz na 4 lata**, a próbkę pobiera się z powierzchni **nie większej niż 4 ha**. Badania są aktualne **4 lata od daty wykonania**, Wyniki uznawane są za aktualne **od 01.01.2017r.**

4. Beneficjentem końcowym Programu są posiadacze użytków rolnych o powierzchni nieprzekraczającej **75 ha**. Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosić będzie odpowiednio:

• do **300 zł/t** czystego składnika (CaO lub CaO+MgO) dla gospodarstw o powierzchni nie przekraczającej 25 ha UR,

• do **200 zł/t** czystego składnika (CaO lub CaO+MgO) dla gospodarstw o powierzchni powyżej 25 ha, do 50 ha UR,

• do **100 zł/t** czystego składnika (CaO lub CaO+MgO) dla gospodarstw o powierzchni powyżej 50 ha, do 75 ha UR.

Do kosztów kwalifikowanych zaliczać się będą koszty zakupu:

• **wapna nawozowego** odpowiadającego typom wapna nawozowego, określonego w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 września 2010 r. w sprawie sposobu pakowania nawozów mineralnych, umieszczania informacji o składnikach

nawozowych na tych opakowaniach, sposobu badania nawozów mineralnych oraz typów wapna nawozowego (Dz. U. Nr 183, poz. 1229),

• **środka wapnującego**, o którym mowa w przepisach rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów, z wyłączeniem kosztów transportu i rozsiewania.

Ważne jest umieszczenie na fakturze informacji o typie i odmianie zakupionego wapna nawozowego lub środków wapnujących oraz zawartość CaO% lub CaO+MgO%.

Przykłady:

- wapno nawozowe typ: z przerobu skał wapiennych, odmiana 04, minimalna zawartość CaO 50%,

- G.1. 1b Wapień naturalny, typ: wapień – standardowy oraz zawartość CaO% deklarowana przez producenta środka wapnującego (rzeczywista zawartość).

Koszty kwalifikowane zakupu wapna należy rozli-

na. Dofinansowanie będzie naliczane proporcjonalnie do ilości zakupionego czystego składnika (CaO, CaO+MgO) wynikająca z faktur ale nie więcej niż wynika z zapotrzebowania ustalonego w **Zalecanej Dawce Wapna** (druk OSCHR).

Wnioski i załączniki do pobrania z niżej wymienionych stron [www](http://www.wfosigw.lodz.pl):

WFOŚiGW w ŁODZI:

<http://www.wfosigw.lodz.pl>

Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej

<https://www.schr.gov.pl>

Wnioski muszą być wypełniane **ELEKTRONICZNIE** wydrukowane i podpisane. Komplet dokumentów składa się z: wniosku, załączników de minimis, oryginału faktury zakupu wapna i oryginału Zalecanej Dawki Wapna oraz oświadczenie o uzyskaniu dofinansowania w ramach Programu. Wnioski w **wersji papierowej** można składać w **Okręgowych Stacjach Chemiczno-Rolniczych**. **Wersję elektroniczną wniosku należy**

Przykłady obliczeń do wypełnienia pkt. C wniosku.

Przykład obliczania czystego składnika kolumna 2 pkt. C wniosku

$$\text{Czysty składnik [t]} = \text{masa zakupionego nawozu [t]} * \text{zawartość CaO lub (CaO + MgO) [\%]}$$

$$25,63 [t] * 54,8 [\%] = 14,59 [t \text{ CaO}, (CaO + MgO)]$$

14,59 t maksymalna ilość czystego składnika do rozliczenia we wniosku.

Przykład obliczenia jednostkowej stawki dofinansowania kolumna 5 pkt. C wniosku

$$\text{Koszt zakupu z faktury} = \frac{\frac{\text{netto} * \dot{z}}{\text{brutto} * \dot{z}} [\text{zł}]}{\text{Czysty składnik CaO lub CaO + MgO [t]}} \text{stawka dofinansowania [zł]} = \dot{z}$$

*osoby fizyczne prowadzące działalność (rozliczające Vat), ** osoby fizyczne

$$\frac{4200 [\text{zł}]}{14,59 [t]} = 287,804 [\text{zł/t CaO}, CaO + MgO]$$

Kwota ta jest to kwota jednostkowa dofinansowania, jeśli nie przekracza maksymalnej stawki kwoty dofinansowania dla danej grupy obszarowej gospodarstw.

czyć w ciągu roku od daty zakupu na fakturze (należy najpierw złożyć wniosek i dopiero wysiać wapno w ciągu roku od daty zakupu). Data złożenia wniosku powinna być wcześniejsza niż data zastosowania wap-

wysłać na adres: wapnowanie@wfosigw.lodz.pl

Wnioski niekompletne lub negatywnie zweryfikowane nie będą podlegały rozpatrzeniu.

dr inż. Jacek Michalak

Nowoczesne technologie w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Łodzi

Łódzki Dział Nadzoru Nasiennego jest pierwszą jednostką WIORIN w Polsce, która wykorzystuje drona (bezzałogowy statek powietrzny) w ocenie polowej materiału siewnego. Trzech pracowników inspektoratu posiada licencję pilota BSP. Urządzenie wyposażone jest w sensory multispektralne umożliwiające tworzenie map 3D plantacji nasiennych. Dzięki nim można zlokalizować miejsce rozwoju choroby lub występowania szkodników. Mapowanie plantacji nasiennych umożliwia dokładne ustalenie wielkości plantacji oraz izolację przestrzenną od innych upraw mogących stanowić źródło obcego pyłku. **Dzięki obrazowaniu z kamery multispektralnej obliczamy znormalizowany różnicowy wskaźnik wegetacji, NDVI (ang. Normalized Difference Vegetation Index). Wskaźnik ten stosowany jest w pomiarach teledetekcyjnych, pozwalających określić stan rozwojowy oraz kondycję roślinności.** NDVI bazuje na kontraście między największym odbiciem w paśmie bliskiej podczerwieni a absorpcją w paśmie czerwonym. Dzięki temu możliwe jest szacowanie wielkości plonów. Umożliwia szybkie i łatwe obrazowanie powierzchni upraw wyłączonych z produkcji w wyniku suszy, przymrozków, działalności zwierząt leśnych. Możliwe

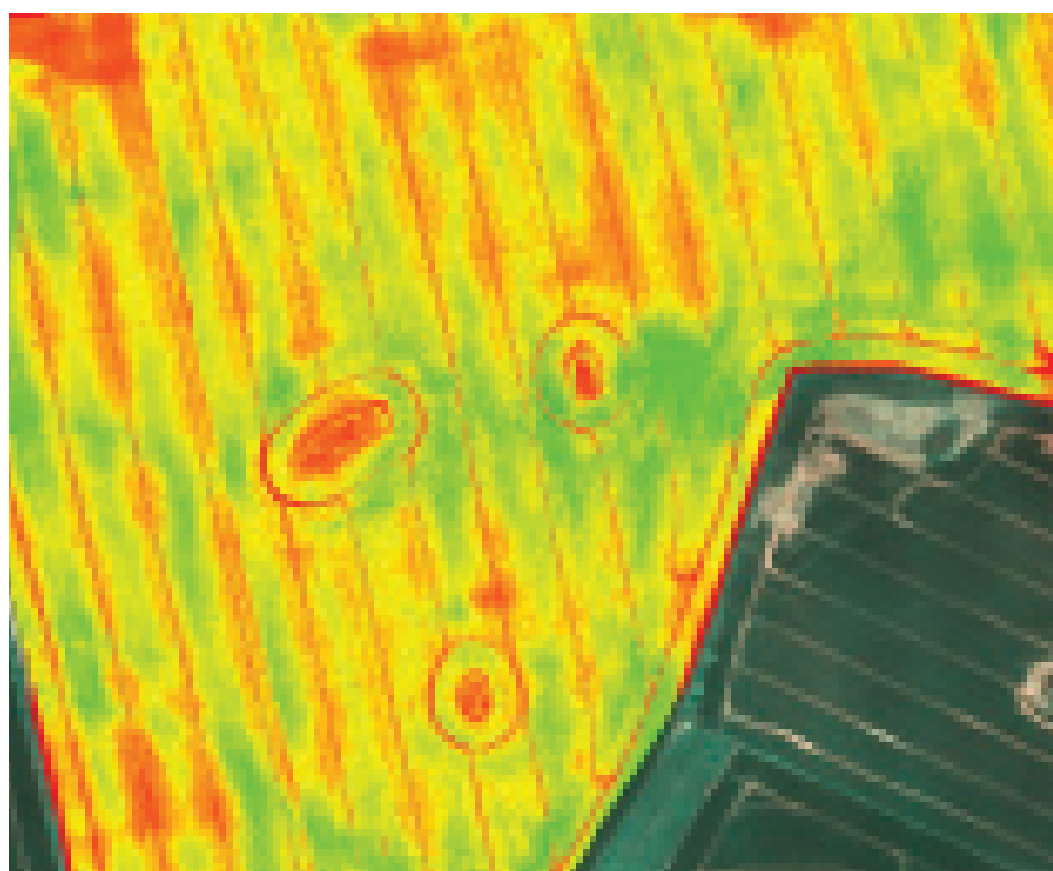
staje się określenie wskaźników wegetacji roślin, ich zapotrzebowania na substancje odżywcze i wodę.

Drona można wykorzystywać do liczenia roślin lub odstępów między nimi i do określania problemów dotyczących danej populacji. Umożliwia także ocenę zachwaszczenia oraz danych dotyczących żyzności i zasobności w składniki pokarmowe plantacji nasiennej. Umożliwia także określenie poziomu nawodnienia uprawy i określenie stresu wodnego. Praca przy ocenie plantacji nasiennych stała się bezpieczniejsza dzięki możliwości monitorowania obecności dzikich zwierząt, które stanowią realne zagrożenie dla inspektorów przeprowadzających lustrację. Wkrótce, dzięki współpracy z hodowcami i za pomocą odpowiednich algorytmów, możliwe będzie ocenianie tożsamości odmianowej roślin. W roku 2020 WIORIN w Łodzi zaplanował doposaże-

nie BSP o kolejną funkcjonalność kamerę termowizyjną, która pozwoli na wielopunktowy pomiar temperatury i obrazowanie termiczne na plantacjach nasiennych. W bieżącym roku rozpoczęliśmy eksperyment dotyczący możliwości wykrywania zawirusowania sadzeniaków ziemniaka przy zastosowaniu mapowania spektralnego w obiekcie szklarniowym w WIORIN w Łodzi. Eksperyment opiera się na materiałach roślinnych sadzeniaków ziemniaka poddawanych ocenie weryfikacyjnej w ocenie testem elisa. W obiekcie szklarniowym zamontowano kamerę multispektralną i system informatyczny, pozwalający dokonywać zdjęć w określonych odstępach czasowych. Doświadczenie prowadzone jest w ramach projektu fitoeksport i realizowane wspólnie z pracow-

niami Instytutu Lotnictwa Łukasiewicza. Przy pomocy drona w 2020 roku przeprowadzono 64 oceny polowe materiału rolniczego kategorii elitarny oraz plantacji konopi. Drony w rolnictwie to przyszłość. Pozwalają na szybkie diagnozowanie i odpowiednią reakcję. Możemy podjąć działanie, wysyłając drona zaopatrzonego w odpowiedni preparat, który dokona oprysku precyzyjnego na obszarze występowania choroby lub szkodnika. Wczesne wykrycie źródła zagrożenia pozwala wyeliminować je we wczesnym stadium i ograniczyć w znacznym stopniu użycie środków ochrony roślin, nawozów i rozmiar szkody. Dzięki ich zastosowaniu możemy produkować taniej i bardziej ekologicznie.

Maciej Wołosz

Działania izby rolniczej - październik 2020

Posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ Łódź - Wschód

Część merytoryczna

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wydaje na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze. Również wydaje opinie na wniosek gmin w sprawie stawki ceny żyta do ustalenia podatku rolnego na 2021 rok. Cena skupu żyta do celów wymiaru podatku rolnego na 2021 rok ogłoszona w Komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 19.10.2020 r. wynosi 58,55 zł za 1q.

W dniu 12 października 2020 r. w związku z napływającą korespondencją od rolników, wojewódzkich izb rolniczych (w tym IRWŁ) w sprawie upraw niszczonej lub uszkodzonej w znacznym stopniu przez ptaki chronione, Zarząd KRIR wystąpił do Ministra Klimatu i Środowiska z wnioskiem o podjęcie działań w celu zmiany przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, z późn. zm.), jak również odpowiednich rozporządzeń wykonawczych.

W dniu 20 października 2020 r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego - Prezes IRWŁ - Bronisław Węglewski popierając wnioski zgłoszone przez członków Rady Powiatowej IRWŁ w Kutnie przekazał je Prezesowi KRIR- Wiktorowi Szmulewiczowi do rozpatrzenia i dalszej realizacji.

1. Ponownie podjąć działania o wydłużeniu terminu stosowania nawozów naturalnych ze względu na niekorzystne warunki atmosferyczne i braku możliwości wjechania

w pole ciężkim sprzętem. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego wielokrotnie wnioskowała do KRIR w tej sprawie.

2. Ponownie podjąć działania w sprawie odrzucenia w całości Ustawy o ochronie zwierząt, gdyż ustawa jest krzywdząca dla rolników i przyniesie nieodwracalne, ujemne skutki ekonomiczne. Jesteśmy przeciwni wprowadzeniu tej ustawy (IRWŁ negatywnie zaopiniowała projekt ustawy) i popieramy protesty rolników.

W dniu 27 października 2020 r. imieniem Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego - Prezes IRWŁ - Bronisław Węglewski, popierając wnioski zgłoszone przez członków Rady Powiatowej IRWŁ w Powiecie Łódzkim-Wschodnim, przekazał je Prezesowi KRIR- Wiktorowi Szmulewiczowi do rozpatrzenia i dalszej realizacji.

1. Podjąć działania mające na celu zwiększenie puli środków na ubezpieczenia upraw rolniczych z dotacją Skarbu Państwa. Od agentów ubezpieczeniowych rolnicy dowiadują się, że już pod koniec września br. środki finansowe z budżetu Państwa przeznaczone na dofinansowanie ubezpieczeń upraw uległy wyczerpaniu. Niestety w przypadku konieczności uiszczenia pełnej składki niewielu rolników decyduje się na podpisanie polisy, składka ta jest bowiem zbyt wysoka.

2. Podjąć działania mające na celu opublikowanie stawki dopłaty do materiału siewnego za 2020 r.

W dniu 28 października 2020 r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego Prezes IRWŁ - Bronisław Węglewski, popierając wnioski zgłoszone

przez członków Rady Powiatowej IRWŁ w Sieradzu i Wieluniu, przekazał je Prezesowi KRIR- Wiktorowi Szmulewiczowi do rozpatrzenia i dalszej realizacji.

1. Ponownie podjąć działania o rozszerzenie pomocy dla rolników z tytułu pandemii - COVID -19. Wnoskujemy aby wsparciem finansowym objęci zostali wszyscy rolnicy bez względu na rodzaj prowadzonej produkcji.

2. Podjąć działania mające na celu sprecyzowanie przepisów dotyczących tego co rolnik może robić przebywając na kwarantannie. Do członków RP IRWŁ w Sieradzu zgłaszało się wielu rolników, którzy zgłosili problem, że nie mogą wykonywać swoich obowiązków, ze względu na to że informacje przekazywane przez służby kontrolujące osoby na kwarantannie były sprzeczne z tym co można uzyskać od Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej.

3. Ponownie podjąć działania na rynku trzody chlewnej w związku z drastycznym spadkiem opłacalności w cyklu otwartym i zamkniętym.

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał opinie do projektu:

- rozporządzenia MRiRW w sprawie stawki jednolitej płatności obszarowej za 2020 r.
- rozporządzenia MRiRW w sprawie stawki płatności za zazielenienie za 2020 r.
- rozporządzenia MRiRW w sprawie stawki płatności dla młodego rolnika za 2020 r.
- rozporządzenia MRiRW w sprawie stawki płatności dodatkowej za 2020 r.
- rozporządzenia MRiRW w sprawie stawki płatności związanych do powierzchni upraw za 2020 r.
- rozporządzenia MRiRW w sprawie płatności związanych do zwierząt za 2020 r.
- rozporządzenia MRiRW w sprawie płatności niezwiązanej do tytoniu za 2020 r.
- rozporządzenia w sprawie znakowania żywności
- ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt,

Posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ

W omawianym okresie odbyło się 16 posiedzeń Rad Powiatowych IRWŁ (w dniu 6.10.2020 w Tomaszowie Mazowieckim; w dniu 12.10.2020 r. w Sieradzu, w dniu 13.10.2020r. w Łęczycy, w dniu 14.10.2020 r. w Kutnie i w Wieruszowie, delegaci rozmawiali o trudnej sytuacji w rolnictwie, programie wapnowania oraz o projekcie ustawy o ochronie zwierząt. oraz 10 wyjazdowych Rad Powiatowych IRWŁ (Bełchatów, Brzeziny, Łask, Łódź-Wschód, Opoczno, Pabianice, Rawa Mazowiecka, Skiernewice, Zgierz) w dniu 15.10.2020 na konferencji dla liderów obszarów wiejskich do Łodzi.

Posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ w Kutnie

KSOW

W dniu 15 października 2020r. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego zorganizowała „Konferencję dla liderów obszarów wiejskich”.

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach II Schematu Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem o czy świadczyła wysoka frekwencja i ilość zadawanych pytań dla prelegentów. Podczas konferencji zostały omówione następujące tematy.

1. Perspektywa nowego PROW 2021 - 2027 – wybrane działania dla rolników i społeczności lokalnej z uwzględnieniem tworzenia grup producenckich i sieci partnerskich w rolnictwie.

Prelegent: Janusz Bolanowski – Pracownik Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach.

Posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ w Łęczycy

popiera rolników protestujących w słusznej sprawie, ponieważ ustawa o ochronie zwierząt to działanie, które doprowadzi do upadku polskiego rolnictwa, jako całości

zes IRWŁ) zebrani na naradzie, która odbyła się w Biurze Krajowej Rady Izb Rolniczych w Parzniewie popierają kontynuację protestów w sprawie zaprzestania prac nad ustawą o ochronie zwierząt, wspierając rolników, którzy chcą wziąć w nich udział. Jednocześnie Prezesi Wojewódzkich Izb Rolniczych żądają spotkania z Premierem w celu rozwiązania napiętej sytuacji na wsi w związku z procedowaną ustawą.

Inna działalność IRWŁ

- Biura Powiatowe Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego prowadzą nabór rolników na szkolenia dla użytkowników profesjonalnych z zakresu stosowania środków ochrony roślin. Osoby zainteresowane prosimy o kontakt z miejscowym Biurem Powiatowym IRWŁ.

- Bezpłatna publikacja Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego miesięcznik „W NOWEJ ROLI” trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Prawnik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego udziela bezpłatnie porad prawnych dla rolników.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izba-rolnicza.lodz.pl

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ w Sieradzu

2. Doświadczenie LGD w realizacji projektów i przedstawienie dobrych praktyk na temat pozyskania środków na cele promocji produktów

Prelegent: Anna Doliwa – Prezes Zarządu, Dyktor ds. administracyjno – finansowych, LGD „Dolina Rzeki Grabi”.

3. Współczesne rolnictwo dziś i jutro – perspektywy, innowacje, zagrożenia.

Prelegent: Patryk Dubowicz – Promotor Marki Foton Technik.

4. Współczesne rolnictwo dziś i jutro – perspektywy, innowacje, zagrożenia (w tym ubezpieczenia w rolnictwie). Prelegent: Katarzyna Białek-Traut – Zastępca Dyrektora Biura Regionalnego w Łodzi TUW „TUV”.

5. Gleba jako źródło życia – potrzeby wapnowania oraz zużycie nawozów wapniowych w Polsce, zasady pobierania próbek glebowych, dyrektywa azotanowa.

Prelegent: dr inż. Jacek Michalak – Kierownik Działu Agrotechnicznej Obsługi Rolnictwa, Okręgowa Stacja Chemiczno- Rolnicza w Łodzi.

Targi, konferencje, spotkania,

W dniu 2 października 2020 roku w miejscowości Leszczynek w gminie Kutno w powiecie kutnowskim odbyło się trzecie spotkanie programu pilotażowego „Lokalne Partnerstwa ds. Wody” (LPW) . Podczas spotkania została m.in. omówiona inwestycja w Leszczynku, zasady integrowanego nawadniania roślin oraz efektywność nawadniania roślin oraz właściwości przenośnego proggu piętrzącego.

Z ramienia Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego uczestniczyli: członkowie IRWŁ w Kutnie: Robert Pawlikowski, Marcin Szafran oraz pracownik Biura Powiatowego IRWŁ w Kutnie – Magdalena Studzińska.

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego zdecydowanie

a nie tylko branży futrzarskiej jak usiłuje nam się wmówić.

Środowisko rolnicze działające ponad podziałami politycznymi zorganizowało w miesiącu październiku 2020 r. liczne protesty rolników w całym kraju.

W dniu 20 października 2020r. Prezesi Wojewódzkich Izb Rolniczych (w tym Bronisław Węglewski – Pre-

REKLAMA

CZĘŚCI DO CIĄGNIKÓW I MASZYN ROLNICZYCH

OLEJE I SMARY
ZOOTECHNIKA
ART.OGRODNICZE
OPONY

"ASPOL"

95-200 Pabianice, Świątniki 61, www.aspol.agro.pl
tel. kom. 600 29 39 62, 600 99 03 89

**TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI**

URSUS

Podmiot odpowiedzialny: WARSZAWA

Konferencja dla liderów obszarów wiejskich

W dniu 15 października 2020 roku w hotelu Iness w Łodzi, odbyła się „Konferencja dla liderów obszarów wiejskich” organizowana przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego w ramach partnerstwa z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich.

Tematy konferencji:

1. Perspektywa nowego PROW 2021 - 2027 - wybrane działania dla rolników i społeczności lokalnej z uwzględnieniem tworzenia grup producenckich i sieci partnerskich w rolnictwie.

Prelegent: Pani Katarzyna Nowak - Kierownik Działu Rozwoju Obszarów Wiejskich z Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach.

Zaprezentowane zostały najważniejsze zmiany w podejściu do Wspólnej Polityki Rolnej w nadchodzącej perspektywie finansowej. Zgodnie z przyjętymi założeniami zmiany te będą polegały na:

- uprzywilejowaniu małych i średnich gospodarstw;
- racjonalizacji wydawanych środków finansowych - obniżenie kwoty płatności bezpośrednich od kwoty powyżej 60 tys. euro i ich ograniczenie do kwoty 100 tys. euro na gospodarstwo;
- wprowadzeniu w systemie płatności bezpośrednich, zamiast dywersyfikacji upraw - obowiązkowego płodozmianu;
- jeszcze bardziej restrykcyjnym przestrzeganiu norm ochrony środowiska (m.in. zakłada się dalsze ograniczenie liczby substancji czynnych zawartych w środkach ochrony roślin);
- obowiązku weryfikowania przez państwa członkowskie podmiotów faktycznie użytkujących grunty rolne.

W ramach formuły finansowania WPR zachowany zostanie filar I obejmujący płatności bezpośrednie oraz filar II, z którego pochodzą będą finansowe na inwestycje w gospodarstwach. Zniesiony zostanie filar III, tj. wsparcie w zakresie dofinansowania usług rolniczych.

Prelegent: Pani Anna Doliwa – Prezes Zarządu, Dyrektor ds. administracyjno – finansowych, LGD „Dolina Rzeki Grabi”.

Przedstawiony został zakres przedmiotowy działalności lokalnej grupy działania obejmujący: organizowanie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, orga-

2. Doświadczenie LGD w realizacji projektów i przedstawienie dobrych praktyk na temat pozyskania środków na cele promocji produktów

nizowanie imprez lokalnych, promowanie produktów lokalnych, organizowanie tzw. questingów (spacerów nieoznakowanymi szlakami turystycznymi przy wykorzystaniu urządzeń mobilnych), udział w targach turystycznych na terenie kraju, jak i za granicą.

Funkcjonowanie na terenie danej gminy lokalnej grupy działania niesie ze sobą nieocenione korzyści - umożliwia wsparcie merytoryczne społeczności lokalnej w zakresie możliwości dofinansowania podejmowanych przedsięwzięć, pogłębia więzi społeczne oraz służy promowaniu danego obszaru - jego historii, tradycji, produktów lokalnych.

3. Współczesne rolnictwo dziś i jutro - perspektywy, innowacje, zagrożenia.

Prelegent: Pan Patryk Dubowicz - Promotor Marki Foton Technik.

Wystąpienie było przede wszystkim zachętą do pozyskania dofinansowania z działań wdrażanych i koordynowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, takich jak: „Mój Prąd”, czy „Agroenergia”.

Zwrócono uwagę, że zwłaszcza ten pierwszy program cieszy się obecnie dużym zainteresowaniem właścicieli

gospodarstw domowych. Przewiduje on dofinansowanie przedsięwzięcia polegającego na montażu paneli fotowoltaicznych na dachu budynku kwotą 5000 tys. zł pochodzącą ze środków publicznych. Program przewidziany jest na lata 2020 - 2027. Właściciel nieruchomości, na której instalowane są panele fotowoltaiczne, po uruchomieniu instalacji, staje się prosumentem. Za każdą wyprodukowaną 1 kWh, przesłaną do sieci, może on odebrać 0,8 kWh. Pomimo tego, że instalacje fotowoltaiczne są inwestycją dość kosztowną (za każdy 1KW mocy instalacji zapłacić trzeba wykonawcy kwotę mieszczącą się w przedziale 4800 zł - 5200 zł) to jednak po kilku latach instalacja zwraca się, generując, w ujęciu długoterminowym, znaczne oszczędności w opłatach za energię elektryczną.

4. Współczesne rolnictwo dziś i jutro - perspektywy, innowacje, zagrożenia (w tym ubezpieczenia w rolnictwie).

Prelegent: Pani Katarzyna Białek - Traut - Zastępca Dyrektora Biura Regionalnego w Łodzi TUW „TUW”.

Istotnym elementem wystąpienia było zwrócenie uwagi na wymierne korzyści rozszerzenia zakresu ochrony przy zawieraniu polis obowiązkowego ubezpieczenia. W przypadku budynków gospodarczych dobrowolne rozszerzenie zakresu ochrony spowoduje wypłatę odszkodowania m.in. w takich sytuacjach jak: szkoda wyrządzona przez złamane drzewo, szkoda zaistniała w wyniku uderzenia pojazdu, czy zalanie. Również w OC rolnika istnieje możliwość rozszerzenia zakresu ochrony od takich zdarzeń jak: zniszczenie roślin na polu innego rolnika przez zwierzęta gospodarskie, wy-

rządzenie szkody na budynkach przez bawiące się dzieci, przewidziana jest nawet ochrona w sytuacjach nie związanych stricte z prowadzeniem gospodarstwa rolnego – jak np. w przypadku spowodowania wypadku podczas jazdy na nartach.

5. Gleba jako źródło życia - potrzeby wapnowania oraz zużycie nawozów wapniowych w Polsce, zasady pobierania próbek glebowych, dyrektywa azotanowa.

Prelegent: Pan dr inż. Jacek Michalak - Kierownik Działu Agrotechnicznej Obsługi Rolnictwa, Okręgowa

Stacja Chemiczno - Rolnicza w Łodzi.

Wskazane zostały m.in. kwoty dofinansowania do zakupu wapna nawozowego, które przedstawiają się następująco:

- do 300 zł do 1t czystego składnika CaO lub CaO+MgO - dofinansowanie dla gospodarstw o powierzchni do 25,00 ha UR;
- do 200 zł do 1t czystego składnika CaO lub CaO+MgO - dofinansowanie dla gospodarstw o powierzchni 0 – 50,00 ha;
- do 100 zł do 1t czystego składnika CaO lub CaO+MgO - dofinansowanie dla gospodarstw o powierzchni 0 – 75,00 ha UR.

Ponadto zwrócono uwagę jak prawidłowo pobierać próbki glebowe. Zgodnie z wymaganiami OSCHR:

- próbka powinna ważyć około 0,5kg (1L);
- próba powinna być pobrana z wierzchniej warstwy gleby 0-20 cm;
- po pobraniu próbek pojedynczych, całość należy wymieszać i napełnić opakowanie.

Próbek nie należy pobierać:

- na obrzeżach pola do 5m;
- w miejscach po stogach i kopcach;

- w rowach, bruzdach, kretowiskach i żwirowiskach;
- w zagłębieniach i ostrych wzniesieniach terenu (w razie potrzeby z tych miejsc pobrać dodatkowe próbki).

Michał Owczarek

Polskie białko

Kura znosząca złote jaja czy pięta Achillesa?

Gwałtownie wrastająca świadomość konsumentów oraz trendy żywieniowe w Polsce jak i w Europie wymuszają na rynku obecność produktów żywnościowych non-GMO. Z tego względu w 2006 r. w życie weszła ustawa o paszach, w myśl której „zabrania się wytwarzania i wprowadzania do obrotu i stosowania w żywieniu zwierząt pasz genetycznie zmodyfikowanych oraz organizmów genetycznie zmodyfikowanych przeznaczonych do użytku paszowego”. Ten zapis pierwotnie miał wejść w życie po upływie 2 lat od dnia ogłoszenia ustawy. Mając na uwadze brak alternatywy dla importowanej poekstrakcyjnej śrutu sojowej, ustawa jest nowelizowana, a tym samym zakaz przesuwany jest cyklicznie o 2 lata. Obecnie polscy hodowcy mają zaprzestać wy-

Import surowców wysokobiałkowych po 2016r.

Pasze	Import (tys. t)
Śruty nasion oleistych	3144
Sojowa	2331
Słonecznikowa	377
Rzepakowa	50
Z orzechów palmowych	380
Wytłoczyny z oliwek	<1
Pozostałe	5
Nasiona strączkowe	16
Mączki mięsno-kostne	14
Ogółem	3174

korzystywania komponentów paszowych zawierających GMO do 1 stycznia 2021 roku, jednak należy się spodziewać przedłużenia terminu.

Szacuje się, że poekstrakcyjna śruta sojowa stanowi 62% zapotrzebowania na białko paszowe w Polsce, śruta rzepakowa 23%, ok. 7,5% białka pochodzi ze śrutu słonecznikowej i białko nasion roślin bobowatych ok. 6,5%. W roku 2019 do Polski sprowadzono 2,5 mln ton poekstrakcyjnej śrutu sojowej (GMO). Mając na uwadze powyższe liczby podejmowane są działania umożliwiające zwiększenie udziału krajowego źródła białka w paszach.

Wychodząc naprzeciw polskim rolnikom w 2017 r. Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych w Sulejówce analizując problem zbyt małej powierzchni upraw roślin bobowatych grubonasiennych oraz soi, wystąpił z koncepcją wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań metodycznych i rozszerzenia zakresu doświadczalnictwa odmianowego w tej grupie roślin. Koncepcję tą nazwano „Inicjatywa Białkowa COBORU”. Głównym celem podjętych działań jest określe-

Zawartość składników pokarmowych w 1 kg nasion bobowatych

Składniki pokarmowe	Bobik	Groch	Łubin			Soja non-GMO
			biały	wąskolistny	żółty	
Białko surowe (g)	268	227	313	292	383	325
Tłuszcz surowy (g)	13	12	91	55	47	195
Włókno surowe (g)	73	58	113	136	144	67
Popiół surowy(g)	37	34	38	37	48	53
EM dla świń (MJ)	13,0	13,6	13,2	14,2	14,2	16,9
EM dla drobiu (MJ)	10,1	12,8	8,7	7,2	8,3	13,8
Wapń (g)	1,2	0,8	3,1	3,0	2,9	2,5
Fosfor ogólny (g)	5,3	3,6	1,7	3,7	5,7	5,2
Fosfor strawny (g)	2,0	1,6	1,1	1,3	2,3	2,1

nie rejonów kraju najbardziej sprzyjających uprawie poszczególnych gatunków roślin białkowych, a także rekomendowanie najlepszych odmian na terenie poszczególnych województw, w formie „List Odmian Zalecanych”. Wiązało się to ze zwiększeniem realizowanych doświadczeń odmianowych i równomiernym rozmieszczeniem ich na terenie całego kraju.

Polskie białko w superlatywach.

Produkowany w Polsce rzepak w większości odmian „00” charakteryzuje się najniższą wartością glukozyzolanów w państwach UE.

Ciągła praca nad postępowaniem genetycznym oraz hodowlanym pozwala na stopniowe zmniejszanie zawartości włókna w nasionach rzepaku.

Rośliny bobowate cechują się dość wysoką zawartością białka: groch 22-23%, bobik i łubin wąskolistny 30-35%, łubin żółty 40-45%.

Praca nad genetyką i postęp hodowlany pozwala na wyhodowanie w tej grupie roślin na poziomie „00” dla alkaloidów w łubinie, taniny w bobiku i lektyny w grochu.

Uprawy soi i rodzimych bobowatych ze względu na swoją wyjątkową symbiozę z bakteriami brodawkowymi są świetnym przedplonem. Wiążą wolny azot z powietrza, dzięki czemu nawożenie azotem jest minimalne, a nawet jak w przypadku łubinów zerowe. Te uprawy można nazwać najtańszą fabryką azotu.

Soja, jako gatunek w Polsce dość nowy nie jest narażona na porażenie przez choroby czy ataki szkodników. Sporadyczne objawy chorób nie wymagają stosowania pestycydów.

Śruta sojowa non-GMO zawiera 42-48% wysoko strawnego białka o wysokiej zawartości lizyny i metioniny, przy niskiej zawartości włókna. Parametry żywieniowe nie odbiegają od importowanej śruty poekstrakcyjnej sojowej.

Soja z Polskich upraw w żywieniu świń, drobiu jak i krów mlecznych wysokowydajnych może być stosowana bez większych ograniczeń.

Nasiona roślin bobowatych w tym soi uszlachetnione poprzez proces ekstruzji minimalizuje zawartość substancji antyżywnościowych.

Charytatywne bobowate

Rośliny bobowate grubonasienne mają dobry wpływ na płodność. Poprawiają strukturę gleby. Ze względu na znaczącą powierzchnię liściową ogranicza erozję wodną oraz powietrzną, a także znacząco wpływa na zacienienie gleby. Są doskonałym przedplonem dla roślin zbożowych, przemysłowych i okopowych. Mają wpływ na wzrost plonu zbóż 0,5-1,5 t/ha przy czym podnoszą zawartość białka w ziarnie. Uprawa tych roślin w zmianowaniu ogranicza zachwaszczenie oraz porażenie chorobami grzybowymi.

Krótką charakterystyka odmian z „LOZ”**Soja**

Abelina - Odmiana średniowczesna. Rośliny wysokie, odporne na wyleganie oraz choroby. Osadzenie najniższego strąka wysokie w granicach 11 cm. Równomierne dojrzewa, masa 1000 nasion i wyrównanie średnie.

Acardia (CCA) - Średniowysoka późna odmiana. Osadzenie najniższego strąka na poziome 8 cm, równomiernie dojrzewa. Wysoko odporna na wyleganie i choroby. Cecha MTN średnia.

GL Melanie - Soja późna, cechuje się średniowysokimi roślinami o wysokim osadzeniu najniższego strąka. Odmiana wysoce odporna na wyleganie, równomiernie dojrzewająca, odporna na choroby. Masa 1000 nasion średnia.

Rekomendacja odmian roślin bobowatych LOZ w województwie Łódzkim w 2020 roku.

SOJA			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Abelina	2018	średniowczesna
2.	Acardia (CCA)	2020 ^R	późna
3.	GL Melanie	2018	średniopóźna
4.	Sirelia	2019	średniopóźna
GROCH SIEWNY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Arwena	2020	ogólnoużytkowa
2.	Astronaute	2019	ogólnoużytkowa
3.	Batuta	2019	ogólnoużytkowa
4.	Mandaryn	2020 ^R	ogólnoużytkowa
5.	Tarchalska	2020	ogólnoużytkowa
6.	Turnia	2019	pastewna
BOBIK			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Albus	2019	niskotaninowa
2.	Fanfare	2020	wysokotaninowa
ŁUBIN WĄSKOLISTNY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Dalbor	2019	niskoalkaloidowa
2.	Homer	2020	samokończąca
3.	Roland	2019	niskoalkaloidowa
4.	Tango	2020	niskoalkaloidowa
ŁUBIN ŻÓŁTY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Bursztyn	2019	niesamokończąca
2.	Diament	2020 ^R	niesamokończąca

^R – odmiana wstępnie rekomendowana

Sirelia (CCA) - Odmiana średniowczesna, wysokość roślin średnia, najniższe strąki osadzone na ok. 10cm, Dojrzewa równomiernie. Wysokoodporna na wyleganie i nasiona duże.

Groch siewny

Arwena - Odmiana średniowysoka, równomierność dojrzewania, wyleganie i choroby na średnim poziomie. Masa 1000 nasion mała. Zawartość białka ogólnego 21,6% s.m., włókna surowego 5,8% s.m.

Astronaute - Wysokość roślin średnia, Nasiona duże, równomiernie dojrzewające. Tendencja do wylegania przed zbiorem, Średnia odporność na choroby. Zawartość białka ogólnego 21,8% s.m., włókna surowego 5,8% s.m.

Batuta - Rośliny średniowysokie. Równomierność dojrzewania wysoka, wyleganie i choroby na średnim poziomie. Nasiona średnie. Zawartość białka ogólnego 22 %s.m., włókna surowego 5,9% s.m.

Mandaryn - Wysokość roślin niska, MTN duża, równomiernie dojrzewające. Tendencja do wylegania przed zbiorem, Wysoka odporność na choroby. Zawartość białka ogólnego 22,4% s.m., włókna surowego 5,8% s.m.

Tarchalska - Rośliny średniowysokie. Równomier-

ność dojrzewania średnia, wyleganie i choroby na średnim poziomie. Nasiona duże, zawartość białka ogólnego 21,4% s.m., włókna surowego 6,1% s.m.

Turnia - Groch pastewny. Wysokość roślin średnia, nasiona małe, równomiernie dojrzewające. Tendencja do wylegania przed zbiorem, Średnia odporność na choroby. Zawartość białka ogólnego 21,8% s.m., włókna surowego 6,3% s.m.

Bobik

Albus - Odmiana niskotaninowa, średniowysoka, łodygi elastyczne odporne na łamliwość. Średnia równomierność dojrzewania nasion, odporna na wyleganie i choroby. Nasiona średniej wielkości. Białko ogólnie wynosi 29,7 % s.m., oraz 9,6% s.m. włókna surowego.

Fanfare - jest syntetyczną odmianą bobiku, wysokość i łamliwość łodyg na średnim poziomie Wysoka równomierność dojrzewania, odporne na wyleganie i choroby. Masa 1000 nasion duża.

Łubin wąskolistny

Dalbor - Łubin średniowysoki o małych nasionach. Równomiernie dojrzewa, odporny na wyleganie i choroby. Zawartość białka w suchej masie wynosi 29,9%, nie zawiera alkaloidów

Homer - Odmiana samokończąca, rośliny średniowysokie, równomiernie dojrzewające o średnich nasionach. Odporna na choroby i wyleganie. Zawartość białka ogólnego 27,7% s.m., oraz 0,017% s.m. alkaloidów.

Roland - Odmiana średniowysoka, równomiernie dojrzewająca, odporna na wyleganie i choroby. Masa 1000 nasion wysoka. Udział białka ogólnego w suchej masie 27,9%, alkaloidów 0,012%.

Tango - Rośliny średniowysokie. Odporna na wyleganie i choroby równomiernie dojrzewająca o dużych nasionach. Białko ogólnie stanowi 29,6% suchej masy, 0,028% suchej masy to alkaloidy.

Łubin żółty

Bursztyn - Średniowysoki, równomiernie dojrzewający, odporny na wyleganie i choroby. Masa 1000 nasion średnia. Zawartość białka ogólnego 44% s.m. nie zawiera alkaloidów.

Diament - Rośliny średniowysokie, odporne na wyleganie i choroby. Nasiona średnie, równomiernie dojrzewające. Udział białka ogólnego 44% s.m. oraz alkaloidów 0,011% s.m.

Izabela Wójtowicz-Olczyk
COBORU Stacja Doświadczalna
Oceny Odmian w Sulejowie
www.sulejow.coboru.gov.pl

Rola gatunków i odmian roślin łąkowych w kształtowaniu zbiorowisk łąkowo-pastwiskowych w warunkach suszy

Prof. dr hab. inż. Roman Łyszczarz, Katedra Agrobiologii, Wydział Rolnictwa i Biotechnologii, UTP w Bydgoszczy, członek Rady Hodowlanej PZHIPBM, lyszczar@utp.edu.pl, romanly@o2.pl, tel. 728496637

Współczesna i perspektywiczna rola gatunków traw pastewnych koniczyn i lucern, także w niesprzyjających warunkach pogodowych jest niezmienna od wielu lat. Zawsze elementarnym i pierwszorzędnym kryterium ich przydatności do mieszanek siewnych są indywidualne wymagania wilgotnościowe i trwałość. W związku z tym usystematyzowano gatunki traw od największych wymagań wilgotnościowych w górnej części kolumn, poprzez umiarkowane w środkowej do najmniejszych w dolnej ich części. **Rangę gatunków wyeksponowano ich predyspozycjami do jednego z trzech sposobów użytkowania: kośnego, kośno-pastwiskowego i pastwiskowego.** Wynikają one z budowy morfologicznej traw, ściślej ze zdolności wytwarzania pędów wegetatywnych – liściowych wyłącznie wydłużonych (dominujący kośny sposób użytkowania), równocześnie wydłużonych i skróconych (kośno-pastwiskowe – uniwersalne) i skróconych (zasadnicze predyspozycje do użytkowania pastwiskowego).

Na dobrych wyłącznie koszonych łąkach powinny dominować trawy wysokie zwane nadrostowymi, czyli z dwóch pierwszych grup. Pożądany jest także około 15-35% udział traw niskich (III kolumna), stanowiących w architekturze ładu najniższą warstwę biomasy. Na pastwiskach natomiast nie należy wysiewać traw nadrostowych z I grupy.

Dodatkowo w zestawieniu podkreślono gatunki wytwarzające rozłogi, organy wegetatywnego rozwoju i rozmnażania dające wieloletnią trwałość warunkowaną oczywiście ich potrzebami wodnymi. Są one związane przede wszystkim z trwałymi użytkami zielonymi.

W składzie różnych mieszanek siewnych występują zazwyczaj koniczyny; najczęściej łąkowa (czerwona)

i biała, a na wilgotniejszych stanowiskach dodatkowo koniczyna szwedzka (białoróżowa). Na polowych użytkach zielonych w warunkach deficytu opadów należy bezwzględnie zwiększyć rolę odmian lucerny siewnej i niekiedy koniczyny zwyczajnej, kosztem koniczyny łąkowej i białej.

Mając tę syntetyczną wiedzę o predyspozycjach użytkowych, wilgotnościowych i biologicznych gatunków można zdecydowanie łatwiej przeanalizować przydatność oferowanych mieszanek do warunków siedliskowych w gospodarstwach. **W sprawach wątpliwych należy bezwzględnie szukać pomocy u ich producentów, a także specjalistów z łąkarstwa.**

POŁOWE UŻYTKI ZIELONE (PUZ)

Spełniają one 2 podstawowe zadania:

- 1. Na nich organizowane są pastwiska polowe**
- 2. Uzupełniają bilans pasz objętościowych w gospodarstwach o niewielkim udziale trwałych użytków zielonych.**

Ad. 1. Bez deszczowania w warunkach ryzyka niedoborów opadów i ich nierównomiernego rozkładu w sezonie pastwiskowym nie warto w nie inwestować.

Ad 2. Uzupełnianie produkcji pasz objętościowych powinno opierać się na starannie zaplanowanych i realizowanych uprawach mieszanek trawisto-motylkowych. **Wśród nich bezwarunkowy priorytet powinny mieć uprawy lucerniano-trawisto-koniczynowe. To doskonalszy sposób produkcji pasz, szczególnie na słabszych i bardziej zawodnych stanowiskach, których niemalże w każdym gospodarstwie nie brakuje.**

W uprawach lucerniano-trawisto-koniczynowych poszczególne grupy roślin gwarantują:

- 1.** Lucerna daje białko, a trawy węglowodany, których u lucerny brakuje.
- 2.** Obecność traw, nawet niewielkiej ich ilości w każdym odroście gwarantuje lepsze zakiszenie i stabilizację kizzonki.
- 3.** Gatunki i odmiany traw podnoszą trwałość lucerny. Ich węzły krzewienia usytuowane tuż przy powierzchni gleby osłaniają przed ciężkim sprzętem rolniczym delikatne szyjki korzeniowe lucerny.

4. Zasiewy takie łagodzą wrażliwość na nieprzewidywalne warunki pogodowe. W czasie długotrwałych bezdeszczowych okresów w zbiorowisku króluje lucerna. Koniczyny w przeciętnych warunkach siedliskowych zabezpieczają wrażliwość lucerny. Są one najbardziej widoczne w pierwszym i ostatnim jesiennym odroście. Podczas coraz rzadziej zdarzającej się deszczowej aury dominują energetyczne trawy. Łączna ilość motylkowatych drobnonasiennych w każdym odroście, przy róż-

nym ich udziale wiąże ogromne ilości azotu i „wyciąga” z głębszych warstw podłoża wiele makro i mikroelementów.

5. Mieszanki lucerniano-trawisto-koniczynowych to swoiste perpetuum mobile.

Takie uprawy wymagają starannego nawożenia. Bezwzględnie przed siewem w okresie jesiennym należy zastosować pełną dawkę obornika lub gnojowicy, a przed wiosennym siewem nasion zastosować przynajmniej 50 kg N, 70-80 kg P₂O₅ i 80 kg K₂O, z dodatkiem Ca. Pierwszy odrost po zasiewie kosimy zawsze w trakcie kłoszenia się jęczmienia. Najczęściej to III dekada czerwca. Kolejne odrosty kosimy co 4-6 tygodni. Takie zasiewy gwarantują stabilne plonowanie średnio przez 4 lata na poziomie 12-14 ton z 1 ha w roku zbieranych najlepiej w 4 odrostach. Pierwszy i drugi z nich powinien być zawsze koszony w trakcie wyraźnego pąkowania lucerny, trzeci letni w początkach jej kwitnienia, a czwarty w trakcie pąkowania. Nie należy zostawiać odrostu jesiennego wyższego od 10-12 cm.

Każdy odrost powinien dysponować pełnym zapasem składników nawozowych. Doskonale pokrywają je nawozy wieloskładnikowe np. polifoski. Pod I odrost należy zastosować 250 – 300 kg takich nawozów, pod kolejne po 200 kg na 1 ha. Poza tym przy dominacji traw w okresie wiosennym należy dodać 50-100 kg saletry amonowej. Takie zasiewy doskonale tolerują nawożenie organiczne.

W ramach polowej produkcji pasz objętościowych zasygnalizowane zostanie także wykorzystanie traw w międzyplonach jarych i ozimych z motylkowatymi drobnonasiennymi i innymi gatunkami. To przede wszystkim siewy krótkotrwałych życi: westerwoldzkiej, wielokwiatowej i mieszańcowej z wybranymi koniczynami i niekiedy ze słonecznikiem, facelią, gryką i grochem pastewnym, a w polonie ozimym życi z wyką ozimą i żytem ozimym. Poplon jary może być z powodzeniem zbierany nawet w całym następnym roku. Powierzchnia poplonów jest ciągle za mała.

Ubezpieczenia obowiązkowe dla rolników

W jakim celu został wprowadzony przymusowy charakter dla niektórych rodzajów ubezpieczenia?

Można wiele mówić na temat konieczności zabezpieczenia swojego zdrowia i majątku poprzez zakup polisy u ubezpieczyciela. Z przymusem zawarcia ubezpieczenia wiąże się również inna kwestia. Mianowicie, priorytetem jest społeczna potrzeba zabezpieczenia osób poszkodowanych na skutek zdarzeń o charakterze często przypadkowym lub żywiołowym, czyli takich na które poszkodowany nie miał wpływu. Do takich wniosków społeczność doszła już w XVII w. Pierwsza próba wprowadzenia obowiązku ubezpieczenia posiadanych nieruchomości od ognia datowana jest na rok 1685, kiedy to elektor pruski Fryderyk Wilhelm utworzył „publicznoprawny zakład ubezpieczeń od ognia”.

Najbardziej rozpowszechnionymi ubezpieczeniami obowiązkowymi są: OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, OC rolnika i ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego. Warunki dotyczące zakresu tych ubezpieczeń określone zostały w Ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Co to oznacza dla ubezpieczonych lub poszkodowanych?

Zarówno dla ubezpieczonych, jak i dla poszkodowanych oznacza to, że żaden z zakładów ubezpieczeń nie może dobrowolnie kształtować własnych warunków ubezpieczenia. Ważne jest również, że stanowi to gwarancję otrzymania rekompensaty za poniesioną stratę majątkową czy uszczerbek na zdrowiu.

Wprowadzenie powszechnego obowiązku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej i budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego ma szczególne znaczenie dla rolników, dla których gospodarstwo jest nie tylko miej-

scem do życia lecz także źródłem utrzymania rodziny.

Przed czym zatem chronią rolnika ubezpieczenia obowiązkowe?

Zakres ochrony odpowiedzialności cywilnej rolnika jest bardzo szeroki, gdyż zakład ubezpieczeń zapłaci każdemu poszkodowanemu za doznaną szkodę, którą rolnik (lub osoba z nim mieszkająca czy też pracownik rolnika) wyrządzi w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego.

Maksymalna odpowiedzialność za szkody spowodowane z tytułu OC rolnika, w jednym zdarzeniu wynosi: 5 mln euro w przypadku szkód na osobie i 1 mln euro w przypadku szkód w mieniu. Obowiązek zawarcia umów obowiązkowych ubezpieczeń powstaje w dniu objęcia w posiadanie gospodarstwa rolnego.

Drugą obowiązkową umową ubezpieczenia jest ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych. Ubezpieczeniu podlegają wszystkie budynki o powierzchni powyżej 20 m², z wyłączeniem budynków, których stan techniczny osiągnął 100% normy zużycia, budynków przeznaczonych do rozbiórki, namiotów i tuneli foliowych. Zakład ubezpieczeń wspólnie z rolnikiem ustala wartość budynku do ubezpieczenia – w wartości nowej lub z uwzględnieniem stopnia zużycia. Budynki ubezpieczone są od skutków zdarzeń wyszczególnionych i zdefiniowanych w ustawie, takich jak: ogień, huragan, powódź, podtopienie, deszcz nawalny, grad, opady śniegu, piorun, eksplozja, obsunięcie się ziemi, tąpnięcie, lawina i upadek statku powietrznego. Obowiązek zawarcia takiej umowy ubezpieczenia powstaje z dniem pokrycia budynku dachem.

Umowy ubezpieczenia OC rolnika oraz budynków rolniczych są zawierane na okres 12 miesięcy i ulegają automatycznemu przedłużeniu na rok kolejny, jeżeli najpóźniej

na jeden dzień przed końcem okresu ubezpieczenia nie zostało złożone pisemne wypowiedzenie i składka została opłacona w całości. Brak zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia skutkuje nałożeniem na rolnika kary.

Mając na uwadze obowiązkowy charakter opisanych powyżej ubezpieczeń Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” przygotowało dla rolników atrakcyjną ofertę ubezpieczenia. Zgodnie z zasadami funkcjonowania towarzystw ubezpieczeń wzajemnych każdy ubezpieczający staje się członkiem Towarzystwa i może korzystać z przywilejów płynących z wzajemności ubezpieczeniowej jak na przykład zniżki za staż członkowski i przynależność do Związku Wzajemności Członkowskiej.

Pamiętajmy! Niezależnie od tego, czy ubezpieczenie jest obowiązkowe czy nie - warto się ubezpieczyć. Zabezpieczenie prowadzonego własnego gospodarstwa rolnego przed negatywnymi skutkami zdarzeń losowych winno być priorytetem każdego rolnika.

**TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH**

T U W

**Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”
Biuro Regionalne w Łodzi, ul. Swojska 4, 91-342 Łódź,
tel. 42 640-69-80, lodz@tuw.pl**

*Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą: 02-793 Warszawa, ul. H. Raabego 13

ŚWIEŻE I ZDROWE BO ZE ZJAZDOWEJ

Obecnie obserwuje się wzrost świadomości żywieniowej wśród konsumentów. Przejawia się to rosnącym zainteresowaniem jakością żywności, którą spożywają. Badania naukowe dowodzą, że coraz częściej wybierają oni surowce i produkty ekologiczne. Wśród konsumentów istnieje przekonanie, że żywność pochodząca z gospodarstw ekologicznych, na ogół przewyższa wartością odżywczą i zawartością związków bioaktywnych produkty konwencjonalne, a dowodem na to są liczne badania naukowe. W niniejszym artykule przedstawione zostały pewne różnice w zawartości związków prozdrowotnych obecnych w gruszkach, które obecnie królują na targach i w sklepach spożywczych.

W polskich sadach głównie uprawiane są grusze odmian takich jak: 'Konferencja', 'Faworytka', 'Lukasówka' i 'Xenia'. Odmiany uprawne odznaczają się mniejszą wytrzymałością na mróz niż gatunki dziko rosnące, dlatego ich uprawa ogranicza się do rejonów, gdzie temperatura nie spada poniżej -29 °C. Mimo tego w światowej produkcji owoców strefy umiarkowanej, gruszki zajmują drugie miejsce, zaraz po jabłkach. Gruszki w zależności od pory dojrzewania można podzielić na odmiany letnie, jesienne oraz zimowe. Letnie odmiany dojrzewają od lipca do początku września, jesienne od końca września do początku listopada, zimowe natomiast od listopada aż do końca zimy. Najczęściej uprawianą w Polsce odmianą jest 'Konferencja' należąca do grupy grusz zachodnich o średnio wczesnej porze dojrzewania – jesiennej. Uprawa tej odmiany stanowi aż około 20% wszystkich grusz uprawianych na terenie Polski.

Wartość żywieniowa gruszek

Głównym składnikiem owoców gruszy jest woda stanowiąca ok. 85%. Pozostałą część owocu stanowi sucha masa, w której zawarte są cukry, kwasy organiczne, błonnik, garbniki, pektyny, naturalne barwniki, witaminy oraz sole mineralne. Pektyny zawarte w miąższu gruszek pozytywnie wpływają na obniżenie poziomu cholesterolu i lipidów w organizmie, a także przeciwdziałają rozwojowi cukrzycy i insulinooporności dzięki obniżaniu stężenia insuliny w krwi. Pektyny, wykazują również właściwości detoksykacyjne i przeciwnowotworowe. Owoce gruszy, spośród innych owoców, wyróżnia wysoka zawartość potasu, którego niedobór w płynach zewnątrzkomórkowych skutkuje zaburzeniami rytmu serca, zaburzoną pracą mięśni, bolesnymi skurczami, a także zaburzeniem gospodarki kwasowo-zasadowej organizmu. Dodatkowo w gruszkach znajdują się znaczne ilości miedzi, która jest niezbędna do prawidłowego funkcjonowania systemu nerwowego. Ponadto, owoce te są bardzo dobrym źródłem rzadko występujących w naturze pierwiastków, takich jak jod czy bor. Ten drugi pierwiastek jest szczególnie ważny, ponieważ odgrywa ważną rolę podczas procesów związanych z transportem wapnia w organizmie, zmniejszając

ryzyko występowania chorób układu kostnego, szczególnie u osób, u których stwierdzono osteoporozę. Jod natomiast jest niezbędny do produkcji hormonów przez tarczycę, których niedobór może powodować nieprawidłowy rozwój i funkcjonowanie mózgu, a także układu nerwowego, przysadki mózgowej, mięśni, serca i nerek. Długotrwałe niedobory tego pierwiastka mogą prowadzić do schorzeń tarczycy. Dodatkowo, wysoka zawartość błonnika w gruszkach sprawia, że są one zalecane również dla osób zmagających się z problemami przewodu pokarmowego. Nie tylko sam miąższ, ale również i skórka jest bogatym źródłem cennych witamin, minerałów i przeciwutleniaczy.

Gruszki ekologiczne vs. konwencjonalne

Przeprowadzone na przełomie ostatnich lat badania wykazują, że żywność z produkcji ekologicznej często zawiera większe ilości związków polifenolowych, wykazujących właściwości antyoksydacyjne. W systemach rolnictwa ekologicznego zabronione jest stosowanie syntetycznych środków ochrony roślin (pestycydów) i nawozów mineralnych. Przyczynia się to do zwiększonej syntezy związków polifenolowych w roślinach ekologicznych. Jest to w dużym stopniu związane z mniejszą podażą łatwo przyswajalnego azotu mineralnego w glebie. W uprawach, w których azot jest łatwo dostępny (konwencjonalnych), rośliny produkują przede wszystkim związki o dużej zawartości azotu, np. chlorofil – zielony barwnik odpowiadający za przeprowadzanie procesu fotosyntezy. W związku z tym gruszki konwencjonalne będą zawierały więcej chlorofilu, a co za tym idzie będą miały bardziej intensywne zielone zabarwienie w porównaniu z gruszkami ekologicznymi. Natomiast w sytuacji, gdy dostępność azotu jest ograniczona (w uprawach ekologicznych), rośliny wytwarzają związki o dużej zawartości węgla, np. metabolity wtórne niezawierające azotu, takie jak związki polifenolowe. Związki polifenolowe są również wytwarzane przez rośliny w celach obronnych w stanach podwyższonego stresu biotycznego lub abiotycznego. Wytwarzanie polifenoli przez rośliny stanowi ich naturalny mechanizm obronny na skutek działania czynników stresowych związanych, np. z suszą, mrozem i wysokim promieniowaniem świetlnym. Można je również nazwać „naturalnymi pestycydami”, ponieważ chronią rośliny przed czynnikami biotycznymi, takimi jak grzyby, bakterie, wirusy i szkodniki. W związku z tym w uprawach ekologicznych, w których nie stosuje się syn-

tetycznych środków ochrony roślin, rośliny wytwarzają więcej związków polifenolowych w celu uzyskania naturalnej ochrony. Polifenole nadają gruszkom żółto-czerwone zabarwienie, a więc gruszki ekologiczne, zawierające wyższe stężenie polifenoli, będą miały bardziej intensywną żółtą barwę i częściej niż konwencjonalne będą posiadały czerwone rumieńce.

Zastosowanie gruszek

Gruszki ze względu na wysoką wartość żywieniową i łatwą dostępność na rynku wykorzystywane są w różnych gałęziach przemysłu spożywczego. Ze względu na swój charakterystyczny smak i zapach są używane jako dodatek do wielu potraw. Owoce odmian deserowych mogą być spożywane na surowo, a także wykorzystywane do produkcji soków, owoców konserwowych oraz żywności dla niemowląt. Doskonale nadają się również na dżemy, marmolady czy inne przetwory. Ze względu na możliwość suszenia gruszek, a tym samym zachowanie ich trwałości poprzez zahamowanie rozwoju drobnoustrojów i modyfikacji enzymatycznych, są wykorzystywane do produkcji suszu gruszkowego, który od lat stanowi nieodłączny element wieczerzy wigilijnej.

Dowodzono, że nie tylko odmiana, ale również system uprawy mają bezpośredni wpływ na zawartość związków biologicznie czynnych w gruszkach. Ze względu na łatwą dostępność tych owoców obecnie na polskim rynku oraz ich pozytywny wpływ na organizm, warto je włączyć do codziennej diety.

SAŁATKA Z GRUSZKĄ

Składniki:

- Rukola – 2 garście
- Gruszka – 1 sztuka
- Ser pleśniowy – ok. 100 g
- Orzechy włoskie – ok. 50 g
- Oliwa z oliwek – 2 łyżki
- Ocet jabłkowy – 1 łyżeczka
- Miód – 1 łyżka

Przygotowanie: Rukolę równomiernie rozłożyć na dnie salaterki. Gruszkę pokroić w plastry i ułożyć na liściach rukoli. Posypać pokrojonym serem i orzechami. Z oliwy, octu jabłkowego i miodu przygotować sos i polać nim sałatkę bezpośrednio przed podaniem.

Smacznego

Źródło: www.akademiadobregosmaku.sggw.pl

Łódzki Rynek Hurtowy Zjazdowa S.A.

ul. Budy 4 91-610 Łódź tel.: 42 650 87 02 marketing@zjazdowa.com.pl

Jesienią weź się za siebie!

Przed nami jesień i przyprawiająca o dreszcze zima. Co piąta osoba w Polsce jest wrażliwa na zmiany pór roku. Co wtedy robić, jak się zabezpieczyć? Warto być dla swojego organizmu czułym...

Od czego zacząć?

Z wytęsknieniem czekamy na pierwsze wiosenne promienie słońca, na lekki ciepły wiatr, niebieskie kojące niebo i relaksujący śpiew ptaków. I wciąż zaglądamy do spiżarni, a tam w słoikach pyszności i mnóstwo warzyw oraz owoców. Wszak to leki na całe zimowe „zło”. Szczególnie wtedy trzeba zadbać o odpowiednio zbilansowaną dietę, bo przecież jesteśmy tym, co jemy.

Szklanka wody

Mamy ją tuż pod ręką, ale często o niej zapominamy. Jest bardzo niedoceniana, a przecież woda to życie, wchodzi w skład wszystkich komórek naszego ciała i stanowi około 60% jego masy. To właśnie woda oczyszcza organizm z toksyn, ułatwia trawienie i dodaje nam energii. Uczucie zmęczenia towarzyszące nam w przesileniu wiosennym może być właśnie wynikiem niedoboru wody. Ile powinno się jej wypijać w ciągu dnia? Naukowcy różnie obliczają tę wartość, ale przyjmuje się, że kobiety powinny wypijać dziennie około 2 litrów wody, natomiast mężczyźni – 2,5. Oczywiście należy wliczyć do tego wodę zawartą we wszystkich na-

pojach i produktach, które spożywamy w ciągu całego dnia. Najważniejsze jednak, by do naszego i naszej rodziny codziennego porannego rytuału przemyścić szklankę ciepłej wody z cytryną. Taki zestaw wprowadzi nas w dobry nastrój, „przepłucze” wszystkie narządy wewnętrzne, i jest zdecydowanie lepszym pomysłem na wspaniały początek dnia niż kawa czy herbata.

Z burakiem nam do twarzy

Odpowiednio skomponowana dieta zdecydowanie pomoże nam przetrwać trudny okres. Nie powinno w niej zabraknąć kiełków np. z rzęchuchy, rzodkiewki, lucerny i pszenicy. Jest w nich mnóstwo składników mineralnych (magnezu, potasu, cynku, wapnia, fosforu) oraz witamin z grupy B, A, C, E. Co ważne kiełki są niskokaloryczne i pomogą urozmaicić niejedną sałatkę. Szpinak, brokuły, marchew, papryka, jarmuż, cytrusy, mrożone truskawki i porzeczka, to m.in. z tych warzyw i owoców możemy zrobić pożywne koktajle. Wystarczy zmikсовать 3-4 warzywa lub owoce w wygodnych dla siebie proporcjach i dodać odrobinę wody, by uzyskać potrzebną konsystencję. Koktajl z jarmużu, banana, poma-

rańczy i jabłka może być doskonałym odżywczym drugimi śniadaniem, które w butelce zapakujemy do pracy lub szkoły. Zaskakujące, ale najbardziej niedocenione w naszej diecie są pocziwe buraki, a szczególnie zakwas z nich. Burak to prawdziwa perła wśród warzyw, takie super warzywo nawet! Choć jest moda na wszelkiego rodzaju kiszki, to właśnie przede wszystkim dzięki kiszce buraków otrzymujemy wyjątkowy i drogocenny eliksir. Zakwas z buraków odmładza skórę, wzmacnia odporność, ma działanie przeciwnowotworowe, sprzyja lepszej koncentracji, wspomaga metabolizm i trawienie. Peten jest witamin: A, C, B6, E, kwasu foliowego, a także żelaza, sodu, magnezu, potasu oraz bardzo cennego cezu i kobaltu. To tylko niektóre z jego właściwości. Przecież mamy je praktycznie na wyciągnięcie ręki, ale czy korzystamy? Przepisów na zakwas z buraków jest mnóstwo. Z reguły na 3 kg obranych i pokrojonych buraków dajemy 5-8 ząbków czosnku – a nawet więcej, liście laurowe, ziele angielskie, pieprz. Całość zalewamy 4 litrami przegotowanej letniej wody (na 1 litr wody – 1 łyżka soli kamiennej). Nic łatwiejszego, szczególnie, że przecież my Polacy mamy praktykę w kiszce ogórków. Jednak, co ważne, przy zakwasie z buraków należy pamiętać, by dokładnie wyparzyć naczynie w którym mają się ukiszyć i by buraki były ze sprawdzonego źródła. Potem pozostaje nam z niecierpliwością czekać 5-7 dni i korzystać, spodziewając się spektakularnych efektów.

Sport i sen to zdrowie

Ale jedzenie to nie wszystko. By pomóc sobie przetrwać nie rezygnujemy z aktywności. Rower, ćwiczenia na siłowni w parku, bieganie, a nawet spacer do sklepu po drobne zakupy przyniesie nam więcej pożytku niż stanie godzinami w zakorkowanym mieście.

A na zakończenie dnia? Na zakończenie dnia czas na sen. Tak, bo sen też jest ważny, nie ma nic lepszego, niż sen po aktywnie spędzonym dniu.

Sylvia Skulimowska

Tekst i zdjęcia ukazały się we wrześniowym numerze kwartalnika „mojaWieś” oraz na stronie www.mojawies.pl/artykuly/pokaz/jesienia-wez-sie-za-siebie,8150

Foto: Angelika Malers